

Lovforslag nr. L 73. Fremsat den 4. november 1986 af undervisningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger

(Betalingsordning for HD- og ED-uddannelserne)

§ 1

I lov nr. 258 af 8. juni 1983 om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger som ændret ved lov nr. 245 af 23. maj 1984 foretages følgende ændringer:

1. I lovens navn indsættes efter handelshøjskoleafdelinger: »m.v.«.

2. I § 6, stk. 1, indsættes som 2., 3. og 4. pkt.:

»Dog kan undervisningsministeren bestemme, at der etableres en betalingsordning

til delvis dækning af udgifterne ved erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige uddannelser, der alene tilrettelægges som deltidsuddannelser. Bestemmelsen gælder også, når de nævnte uddannelser afholdes ved andre uddannelsesinstitutioner. Undervisningsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om betalingsordningen«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1987 og har virkning for studerende, der begynder en uddannelse efter dette tidspunkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Lovforslaget bemyndiger undervisningsministeren til at etablere en betalingsordning til delvis dækning af udgifterne ved undervisning ved erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige uddannelser, der udelukkende er etableret som deltidsuddannelse med henblik på at give videreuddannelsesmuligheder for erhvervsaktive inden for de pågældende områder.

Etablering af en betalingsordning vil skabe økonomisk grundlag for at opretholde fri adgang til HD- og ED-uddannelserne over hele landet.

Undervisningsministeren fastsætter de nærmere bestemmelser om betalingsordningen, men det er en forudsætning for lovforslaget, at en ordning kun kan omfatte studerende, der er erhvervsaktive, dvs. studerende der er i et ansættelsesforhold eller driver selvstændig virksomhed.

De studerende er normalt ansat i virksomheder, der har en direkte interesse i, at medarbejderne gennemfører videreuddannelsen, og som derfor vil være indstillet på at betale uddannelsesudgiften.

Hidtil har staten afholdt alle udgifter, der er forbundet med de pågældende uddannelser.

Af eksisterende uddannelser omfattes alene HD- og ED-uddannelserne af bemyndigelsen. HD-uddannelsen (det erhvervsøkonomiske diplomstudium) er en 4-årig deltidsuddannelse. Uddannelsen er tilrettelagt som videreuddannelse for erhvervsaktive, og undervisningen ligger uden for normal arbejdstid. ED-uddannelsen (den erhvervsproglige diplomuddannelse) er en 2-årig deltidsuddannelse, der bygger oven på korrespondentuddannelsen. Uddannelsen er ligesom HD-uddannelsen tilrettelagt som videreuddannelse for erhvervsaktive. Uddannelserne findes fortrinsvis ved handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger. I forbindelse med sammenlægning af handelshøjskoleafdelingerne i Odense og Aalborg med henholdsvis Odense Universitet og Aalborg Universitetscenter blev uddannelserne også en del af disse institutioners uddannelsesstilbud.

Baggrunden for undervisningsministeriets ønske om at få mulighed for at indføre en betalingsordning er den stærkt stigende tilgang til de uddan-

nelser de seneste år, og det heraf følgende behov for ekstra ressourcer til uddannelserne.

Samtidig opkræves allerede betaling ved bl.a. merkonomuddannelsen, der på nogle punkter kan sammenlignes med HD-uddannelsen, og som i nogle tilfælde fungerer som en alternativ videreuddannelsesmulighed i forhold til denne uddannelse.

På baggrund af tilgangsstigningen og det heraf følgende ressourcebehov blev det nødvendigt at indføre adgangs begrænsning til HD-uddannelsen i 1986.

Tilgangen til uddannelsen havde udviklet sig fra 2773 i 1983 til 2976 i 1984 og 3728 i 1985, altså en stigning på 955 eller 34 pct. på kun 2 år.

Tilgangen til ED-uddannelsen havde kun udviklet sig væsentligt ved handelshøjskolen i København fra 173 i 1983 til 250 i 1984 og 275 i 1985.

Der havde været indregnet en stigning i søgnin-gen til uddannelserne i de hidtidige budgetprognoser, men den faktiske stigning oversteg langt den forventede. Merudgiften i forhold til de hidtidige budgettal ved en fastholdelse af tilgangsniveauet fra 1985 og den hidtil forudsatte uddannelsesstandard kunne opgøres til omkring 6,3 mill. kr. i 1986, omkring 9,2 mill. kr. i 1987 og omkring 11 mill. kr. på længere sigt.

Ved adgangsreguleringen i 1986 blev der afvist 484 ansøgere. Alle fra handelshøjskolen i København. Ministeriet modtog i den anledning en række henvendelser, der pegede på, at en meget stor del af de afviste er i et ansættelsesforhold, der forudsætter, at de samtidig læser HD, og at disse personers samlede uddannelsesforløb nu blev forsinket. Det blev angivet, at der i mange tilfælde er tale om, at virksomhederne har en reel forpligtelse til at gennemføre en uddannelse af sine medarbejdere, hvori HD-uddannelsen indgår. Af henvendelserne fra forskellige erhvervsorganisationer fremgik det også klart, at en betalingsordning var at foretrække frem for adgangs begrænsning, og at virksomhederne var indstillet på at betale for medarbejdernes uddannelse.

Ministeriet finder heller ikke, at adgangsregulering til HD-uddannelsen er en god løsning, og

man gennemførte alene adgangsbe­grænsningen på grund af de akutte ressourcemæssige problemer.

Man har på baggrund af de problemer, adgang­reguleringen i 1986 har skabt for virksomheder og medarbejdere, fundet ressourcer i 1986 til, at alle, der blev afvist, er optaget pr. oktober 1986 kan gennemføre uddannelsen på normaltid. Merudgiften som følge af ekstraoptaget kan i indeværende finansår opgøres til ca. 1,5 mill. kr.

Ekstraoptaget i 1986 medfører også merudgifter i 1987-90. Da ministeriet endvidere finder, at en betalingsordning til finansiering af fri adgang til uddannelserne over hele landet er en langt mere hensigtsmæssig ordning end adgangsbe­grænsning, fremsættes lovforslag om en sådan ordning.

Fri adgang til uddannelserne er klart at foretrække for de studerende og må også antages at bidrage til fortsat udvikling af dansk erhvervsliv. En betalingsordning efter forslaget vil heller ikke belaste virksomhederne i noget væsentligt omfang. En HD-uddannelse, der varer 4 år, vil således i 1987 ikke koste meget mere end mange kurser af under en uges varighed, og en ED-uddannelse mindre.

Betalingsordningen tænkes udformet således, at der i 1987 betales 4.500 kr. for den samlede HD-uddannelse og 1.500 kr. for ED-uddannelsen.

Der er ved beregningen af betalingen for 1987 sigtet mod, at betalingen skal dække omkring 16 pct. af udgifterne ved undervisningen. Der er her ved taget udgangspunkt i tilskudsordningen for merkonomuddannelsen, hvor statstilskuddet siden 1980 har udgjort 84 pct. af udgifterne, jfr. lov nr. 244 af 4. juni 1980 og lov nr. 247 af 23. maj 1984

om ændring af lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler.

Der er dog ved fastsættelsen af betalingen taget hensyn til de budgetterede udgifter på lidt længere sigt. Aktuelt er uddannelsen nemlig billigere på grund af de ovennævnte ekstraordinære tilgangsstigninger. Alle indtægter fra betalingen forudsættes anvendt ved uddannelserne, bl.a. til at rette op på de uforudsete standardforringelser, der er fulgt med tilgangsstigningerne.

Ministeren vil i medfør af bemyndigelsen og af lovens § 8 kunne fastsætte regler om aflæggelse af regnskab for institutionernes anvendelse af de beløb, der kommer ind ved betalingsordningen.

Ministeriet finder, at betalingsordningen alene bør indføres for nye studerende, dvs. studerende, der begynder på en uddannelse i 1987.

Betalingsordningen ventes under de nævnte forudsætninger at ville indbringe følgende indtægter i mill. kr.:

	1987	1988	Længere sigt
HD.....	7,5	7,5	11,0
ED.....	0,4	0,4	0,4
Ialt.....	7,9	7,9	11,4

Betalingen fremover vil blive forelagt folketin­get i de årlige finanslovforslag. Der vil kun blive stillet forslag om realforhøjelse af betalingen i det omfang, det er nødvendigt som følge af yderligere stigninger i tilgangen.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

I lov nr. 258 af 8. juni 1983 om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger som ændret ved lov nr. 245 af 23. maj 1984 foretages følgende ændringer:

1. I lovens navn indsættes efter handelshøjskoleafdelinger: »m.v.«.

Lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger.

2. I § 6, stk. 1, indsættes som 2., 3. og 4. pkt.:

»Dog kan undervisningsministeren bestemme, at der etableres en betalingsordning til delvis dækning af udgifterne ved erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige uddannelser, der alene tilrettelægges som deltidsuddannelser. Bestemmelsen gælder også, når de nævnte uddannelser afholdes ved andre uddannelsesinstitutioner. Undervisningsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om betalingsordningen«.

§ 6. Udgifterne ved driften af handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger afholdes af statskassen.